herpy

AGAMER

Gonocephalus grandis

Gonocephalus grandis är en stor, smal skogsagam från Sydostasiens regnskogar, där hanen skiftar mellan klargrönt, blått och nästan svart. Den blir 50-60 cm och lever i träden vid vattendrag. Arten kräver ett högt, fuktigt och väl ventilerat terrarium med rinnande vatten, och de djur som säljs är som regel vildfångade och känsliga. Den är bara för erfarna skötare.

Familj: Agamidae Engelska: Giant Forest Dragon Tidigare namn: *Dilophyrus grandis; Goniocephalus grandis; Gonyocephalus grandis* Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**50-60 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog och våtmark**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 150 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-28 °C**
Värmeplats	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**80-95 %**
Vatten	**Vattendel**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**6-12 ägg**
Inkubation	**60-120 dagar** vid 26-28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Gonocephalus grandis är en smal agam, sammantryckt från sidorna, med lång svans, kraftiga klor och en tydlig kam av taggar i nacken och längs ryggen. Huvudet är triangulärt med skarpa benkammar över ögonen. Hanen har en välutvecklad strupsäck, en högre kam och de starkaste färgerna: grön med blå och gula fläckar på sidorna. Färgen kan skifta från klargrönt till nästan svart på några minuter, och skiftet beror på temperatur, humör och stress. Honan är mer dämpad, med bruna ränder och marmorering som gör henne svår att se bland blad och grenar.

Hanen blir upp till 60 cm totalt, varav omkring 16 cm kropp och resten svans. Honan är något mindre, upp till 52 cm. Artnamnet kommer av latinets grandis, stor, och syftar på artens storlek. Arten beskrevs 1845 av John Edward Gray. Släktet *Gonocephalus* har tidigare använts bredare än i dag, och flera släktingar från Nya Guinea och Australien förs nu till andra släkten, så äldre litteratur blandar ofta ihop arterna.

Djuret är skyggt och snabbt. När det blir skrämt hoppar det upp eller direkt i vattnet och simmar iväg. Hanarna är territoriella och hotar med uppblåst kropp, öppen mun och starka färger. I handeln är de allra flesta djur vildfångade, och de är stressade, törstiga och ofta fulla av inälvsparasiter när de kommer hem. Arten är därför inget för nybörjare, och avel i fångenskap är

sällsynt.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Gonocephalus grandis lever i Sydostasien. Den finns i södra Thailand, i Laos och Vietnam, på Malackahalvön och de närliggande öarna Penang och Tioman, på Sumatra och de små öarna utanför dess västkust, på Borneo och i Brunei. Typlokalen är angiven som Rangoon i Myanmar.

I naturen är arten så vanlig att den är bedömd som ej hotad.

> **Naturlig utbredning:** Thailand, Laos, Vietnam, Malaysia, Indonesien och Brunei.

LIVSMILJÖ

Arten lever i tropisk regnskog i låglandet och i kuperad terräng och i sumpskog, framför allt i tät bevuxen mark längs bäckar och floder. Där är det varmt och fuktigt hela året, med små temperaturvariationer mellan dag och natt.

Vuxna hanar kan sitta högt, upp till 15 m uppe på stammar och grenar. Honor och unga djur håller sig lägre och kan sitta på stora stenar vid vattendraget. Djuret är dagaktivt och solar sig bara kort, för det får det mesta av sin värme från luften. Födan är huvudsakligen insekter, larver och spindlar, men det har setts djur som äter unga blad, blommor och frukt. När ett rovdjur närmar sig kastar sig djuret i vattnet och kan gömma sig på botten medan det håller fast i stenar.

Skötsel

TERRARIET

Ett fullvuxet djur behöver ett terrarium på minst 120 × 60 × 150 cm (längd × bredd × höjd). Höjden är viktigare än golvytan, för arten är ett trädlevande djur, och hanen vill sitta högt. Uppgifterna om minimihöjd varierar från 90 till 120 cm; 150 cm ger djuret ro att dra sig undan från dig. Stora djur trivs bäst i ett skräddarsytt terrarium av glas eller skiva med god ventilation.

Inred med tjocka, korsande grenar på 5-10 cm i tjocklek, så att djuret kan klättra på flera höjder, och med levande växter som fikus, ormbunkar och andra robusta tropiska växter. De ger skydd och håller fuktigheten uppe. Botten kan vara en blandning av kokosfiber, sphagnum och lite sand med ett lager löv. En vattendel i terrariets botten är nödvändig (se vatten). Fuktigheten är artens största utmaning: luften ska vara fuktig, men aldrig stillastående, och ett slutet terrarium ger luftvägsinfektion och munröta. Använd nätventilation i taket och på en sida, och se till att djuret inte kan komma åt att gnugga nosen mot nätet.

Ett par kan hållas tillsammans i ett större terrarium om båda djuren har gott om gömställen och sittplatser. Två hanar får aldrig sättas ihop. Djuren är snabba och flyr gärna, så luckan ska stänga tätt.

Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom

TEMPERATUR

Luften ska vara 22-28 °C på dagen och får inte komma över 30 °C. Under en spotlight kan det finnas en varmare fläck på 30-32 °C där djuret kan sola sig en kort stund. Natten ska vara svalare, 18-22 °C och gärna ner till 16 °C på vintern. Arten kommer från skuggig skog vid vattendrag, och värme är en större fara än kyla.

Den viktigaste temperaturen är luftens, för arten solar sig bara lite. Använd en termostat och mät på flera höjder, för varm luft samlas i toppen av ett högt terrarium. Ett djur som sitter med öppen mun och ljus färg, eller som hela tiden söker sig ner i vattnet, har för varmt och ska genast få det svalare. Under en varm svensk sommar kan det vara nödvändigt att kyla rummet.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 80-95 %, och uppgifterna går upp till 98 %. Spraya terrariet grundligt morgon och kväll, eller använd ett dimsystem eller regnsystem på timer. Växterna ska hinna torka lite mellan besprutningarna, och ventilationen ska vara god, så att fukten inte blir stillastående, kall och kladdig luft.

Djuret dricker droppar från blad och grenar och från vattenytan, så se till att det alltid finns vatten att dricka. Är luftfuktigheten för låg ses insjunkna ögon, skrynklig hud och besvärlig ömsning.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Arten sitter gärna i långsamt strömmande vatten, och den lämnar nästan alltid sin avföring i vattnet. Ett kar eller en bassäng i terrariets botten med ett litet vattenfall eller en pump är därför nödvändigt. Vattnet ska över en del av bassängen vara tillräckligt djupt för att djuret ska kunna simma och dyka, och kanten ska ge lätt tillträde. Använd ett filter eller ett kar som är lätt att ta ut och tömma. Byt en stor del av vattnet varje dag eller varannan dag, för avföring i vattnet ger snabbt bakterietillväxt.

LJUS OCH UVB

Arten ska ha UVB och fullspektrumljus. Den hör till Ferguson-zon 2, en ödla som solar sig i delvis sol eller ibland. Montera UVB-röret så att djuret kan komma nära, men också kan gömma sig i skugga. Växterna i terrariet behöver samtidigt ljus, så växtljusrör är en fördel. Ljuset ska vara tänt omkring 13 timmar per dag på sommaren och 11 timmar på vintern. Byt UVB-rör enligt tillverkarens anvisningar.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Arten är huvudsakligen insektsätande. Fodret ska vara levande och varierat: syrsor, kackerlackor, gräshoppor, mjölmaskar, larver, snäckor och daggmaskar. Enstaka djur tar då och då en liten nyfödd mus, men det är inte nödvändigt. Djuret går inte efter stillastående föda och kan vara svårt att få att äta efter inköp. Nyanlända djur kan behöva få insekterna erbjudna med en pincett, och ett avmagrat djur ska matas i lugn och ro.

Små mängder växtföda kan erbjudas: unga blad, ätliga blommor och lite mjuk frukt. Det bör vara ett tillskott och inte huvudfödan. Alla foderdjur pudras med kalk och regelbundet med ett vitamintillskott med D3, och de matas väl innan de ges. Unga djur matas dagligen, vuxna varannan eller var tredje dag med det de äter på 10-15 minuter.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Djuret är skyggt, snabbt och kan bita hårt. Det lämpar sig för att tittas på, inte för att tas upp. Varje gång du öppnar terrariet riskerar du att djuret kastar sig ut genom dörren eller i panik springer mot glaset och skadar nosen. Arbeta lugnt, och håll dig till det nödvändiga: foder, vatten och rengöring.

Hanen är territoriell och hotar en annan hane genom att blåsa upp kroppen, öppna munnen och visa starka färger. Djur som gnuggar nosen mot glas eller nät bör få fler visuella skydd, till exempel bakvägg och växter ända ner till golvet. Nyinköpta djur ska få ro och ett avföringsprov till veterinären för parasiter.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen har en högre kam, en större strupsäck och starkare färger än honan, och han är något större. Hos halvvuxna djur är könet svårt att se, och de bör bedömas av en person med erfarenhet. Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade.

PARNING

I naturen sker parningen under regntiden, och hanen färgar sig starkare och försvarar sitt område. En sval period på vintern med 20-24 °C på dagen, 16-20 °C på natten och kortare dagar efterliknar årstiderna. I terrariet kan ett par hållas tillsammans om det finns utrymme och många gömställen; annars sätts honan in hos hanen en kort stund åt gången. En hane kan också hållas med två honor. Båda djuren ska vara i god kondition. Det finns bara få erfarenheter av avel, och värdena här är osäkra.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger omkring 6-12 ägg per kull i fuktig, lös jord eller humus, gärna mellan rötter. Hon ska ha en låda med en djup, fuktig botten av jord och vermikulit, som hon kan gräva i. Hon kan vakta boet en tid efter äggläggningen. Antalet kullar per år är inte dokumenterat. Äggläggningssvårigheter kan förekomma hos försvagade honor och kräver veterinär.

INKUBATION

Äggen läggs i ett fuktigt medium som kokosfiber och vermikulit vid 26-28 °C, och högre temperatur kan ge död hos fostren. Äggen kläcks efter omkring 60-90 dagar; för släktet nämns upp till fyra månader. Värdena bygger på få djur och ska tas med förbehåll. Äggen vänds inte, och mediet hålls fuktigt, men inte blött.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är omkring 10 cm långa vid kläckningen och är mycket känsliga. De ska ha det något svalare än de vuxna, en stabil och hög luftfuktighet och så lite störning som möjligt. Ge dem ett enkelt, rent terrarium med växter, gömställen och vatten, och mata dagligen med små, levande foderdjur som bananflugor och små syrsor. Håll koll på att alla ungar äter, och skilj dem åt om de börjar slåss.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på fel i klimatet och på vildfångst. Typiska problem är:

- Luftvägsinfektion och lunginflammation, när fuktigheten är hög utan ventilation, eller temperaturen är för låg.
- Munröta efter skador på nos och käkar, ofta från att gnugga mot glas eller nät.
- Inälvsparasiter hos vildfångade djur. Låt undersöka ett avföringsprov när djuret är nytt.
- Benskörhet (metabolisk skelettsjukdom) vid för lite UVB och kalk.
- Uttorkning och avmagring, särskilt hos nyinköpta djur som inte vill äta.
- Äggläggningssvårigheter hos honor.

Gå till en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret slutar äta, får öppen mun, slem eller väsande andning, eller har sår i munnen.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.